

Broszura dla rodziców

Rozwój motoryczny oraz
rozwój mowy dziecka 3- 4
letniego

Weronika Stasicka

Anna Wrzoł

Dziecko w młodszym wieku przedszkolnym wkracza do nowego środowiska, co może być dla niego dużym wyzwaniem, zarówno jeśli chodzi o bycie w relacjach, samodzielność, a także zdobywanie nowych umiejętności i wiedzy. Warto mu w tym pomagać, dbając o jego prawidłowy rozwój, towarzysząc mu w jego zmaganiach. Prawidłowy rozwój mowy i motoryczny są ze sobą związane, a kolejne zdobywanie kamieni milowych w tych obszarach zapewnia dziecku łatwiejszy start w przedszkolu. Dlatego warto znać etapy w rozwoju poszczególnych umiejętności, objawy zaburzeń oraz sposoby, za pomocą których można dziecku pomagać w nauce nowych, często trudnych umiejętności. Zapraszamy do lektury.

CO SIĘ DZIEJE W MOWIE DZIECKA 3- 4-LETNIEGO?

Mowa dziecka w tym okresie bardzo szybko się rozwija:

- dziecko zaczyna budować coraz dłuższe wypowiedzi
- odpowiada na pytania i zaczyna używać pojęć abstrakcyjnych
- pamięć dziecka jest coraz lepsza
- bogaci się słownictwo
- dziecko chce przekazać to, co wie, pyta o wiele rzeczy
- świetnie już bawi się z innymi, są to zabawy tematyczne, np. w sklep, rodzinę, lekarza itp.
- dziecko rozumie i stosuje wyrażenia przyimkowe, określające relacje przestrzenne -na stole, między krzesłami, za drzewem, położy książkę pod stołem itd.
- 3 -latek może zniekształcać wyrazy, opuszczać głoski, upraszczać, pojawiają się przestawki głoskowe i sylabowe,
- 4-latek tworzy neologizmy, jest bardzo ciekawy, prosi o wyjaśnienie słów, których nie zna
- może wystąpić jąkanie rozwojowe – związane z szybkim przyrostem słownictwa (obserwuj dziecko i wspieraj je)

Artykulacja czyli wymowa poszczególnych głosek języka polskiego:

- **Artykulacja dziecka 3- letniego** (od ukończenia 3 r.ż. do rozpoczęcia 4 r.ż.)

Dziecko prawidłowo powinno wymawiać następujące głoski:

- p, b, m, mi, pi, bi,
- f, w, fi, wi
- ś, ź, ć, dź,, k, g, ki, gi
- t, d, n,ni
- l, li

- **Artykulacja dziecka 4-letniego** (od ukończenia 4 r.ż. do rozpoczęcia 5 r.ż.)

-wszystkie głoski, które wypowiadać powinien 3-latek oraz dodatkowo:

- s, z, c, dz
- pod koniec 4 roku życia mogą się pojawiać głoski sz, ź, cz,dź.
- na głoskę r dziecko ma czas do 6 roku życia, teraz zamienia je na l

Kiedy warto udać się do logopedy?

- ✓ Gdy dziecko oddycha przez usta, buzia jest cały czas otwarta, dziecko mocno się ślini, chrapie
- ✓ Gdy język jest widoczny między zębami, podczas wymowy głosek, czy też głoska [r] realizowana jest gardłowo-dźwięk podobny do r francuskiego
- ✓ Występują problemy w jedzeniu-wybiórczość, nieprawidłowe gryzienie, żucie
- ✓ Przedłużające się jąkanie
- ✓ Nosowe brzmienie głosu
- ✓ Brakuje głosek, które powinny być w systemie fonetycznym dziecka

- ✓ Jeśli dziecko sprawia wrażenie jakby nie słyszało, nie rozumiało mowy
- ✓ Dziecko jest rozkojarzone
- ✓ Dziecko wykazuje stereotypie w zachowaniu, w mowie-powtarza słowa, całe zdania, ciągle tak samo się bawi, nie nawiązuje relacji

Mity na temat rozwoju mowy dziecka

Dziecko, które ukończyło 3 lata, a więc rozpoczęło edukację przedszkolną, powinno posługiwać się zdaniami.

Brak mowy, posługiwanie się tylko rzeczownikami czy paroma słowami, lub mowa w ogóle niezrozumiała dla otoczenia, mówienie po swojemu, jest sygnałem, aby jak najszybciej udać się do logopedy.

Niemówiący chłopcy, czy też zdania typu „pójdzie do przedszkola, to się rozgada”, albo „jak byłaś/byłeś mały też prawie nic nie mówiłaś/eś”, „wyrósnie z tego” słyszane przez rodziców to mity, których powtarzanie jest bardzo krzywdzące dla wielu dzieci. Jak najwcześniejsze rozpoczęcie terapii jest niezwykle istotne dla późniejszych efektów.

Jak można wspomagać rozwój mowy dziecka?

- **ZABAWYTEMATYCZNE**- to świetny sposób na kreatywne i rozwojowe spędzenie czasu z dzieckiem; zabawa w lekarza, policjanta, sklep, dom, w przedszkole, restaurację-niech to będzie relaks i pełna humoru zabawa, jednocześnie pamiętajcie o kulturalnym i adekwatnym zachowaniu w danym miejscu, czy używaniu „magicznych słów” np. dzień dobry, proszę, dziękuję..
- **ZABAWY ODDECHOWE**- można skorzystać z takich pomocy, jak: bańki mydlane, listki, piórka, kwiatki, harmonijka, trąbka, można dmuchać na zwieszane na sznurkach zabawki, wiatraczki, czy trafiać piłeczkami pingpongowymi lub kulkami z folii aluminiowej do bramki, rozgrywając mecz.

- **ZABAWY PALUSZKOWE-** zaliczymy do nich wszystko, co usprawnia małą motorykę, a więc: rysowanie, malowanie, wylepianie plasteliną, zabawy masami sensorycznymi, wydzieranki, nauka wycinania, nawlekanie; dzieci mogą przygotowywać ciasta drożdżowe, pizze, ciasteczka, wbijać gwoździe do deseczek, zamiatać, wycierać kurze, podlewać kwiatki i grać w szereg gier zręcznościowych,
- **GIMNASTYKA BUZI I JĘZYKA-**ćwiczenie buzię i język-TO PODSTAWA-choć 10 minut codziennie, jeśli dziecko ma zdiagnozowane trudności, propozycje zabaw znajdziecie w Kąciku logopedycznym, w gazetce „Twój przedszkolak”
- **CZYTANIE-**zalety czytania dziecku książek są nie do opisania, ich lista się nie kończy. Warto zapisać dziecko do biblioteki, i każdego dnia znaleźć choć 15 minut na wspólne czytanie. Możecie wymyślać własne zakończenia do książek, albo dalsze losy bohaterów. Podczas czytania pytaj dziecko np. jak miał na imię bohater, co robił, na koniec możecie porozmawiać o całej historii, czy narysować coś, co skojarzyło się z daną bajką.
- **ĆWICZENIA LEWOPÓLKULOWE-** to wszelkie aktywności z segregowaniem, dopasowywaniem, szeregowaniem np. według wielkości. Układajcie wzory z klocków, zabawek, które następnie dziecko ma odtworzyć, układajcie sekwencje z produktów domowych np. jabłko-banan-jabłko-banan, dziecko kontynuuje, albo np. widelec-widelec-nóż, widelec... itd., grajcie w gry planszowe i inne gry z regułami
- **ĆWICZENIA SŁUCHOWE-** bardzo ważne w rozwoju mowy, zaliczamy do nich: słuchanie wierszyków, rymowanek, dzielenie na sylaby, zabawy w pociągi naśladowane danymi głoskami np. jedzie pociąg z głoską P -i wymyślcie wyrazy rozpoczynające się tą głoską (dla 4-5 latków przedszkolaków).warto naśladować odgłosy zwierząt, słuchać skąd dochodzą dźwięki, grać na instrumentach-niech dziecko odgaduje instrumenty po dźwięku, lub głosy domowników, grać na kubkach czy klockach sekwencje dźwięków, które dziecko ma za zadanie powtórzyć

- **OGRANICZENIE KORZYSTANIA Z WYSOKICH TECHNOLOGII**-ważne jest dostosowanie czasu i treści do wieku dziecka, o tym napiszemy w kolejnej broszurce, która pojawi się w kwietniu
- **ZABAWY RUCHOWE**- spędzajcie czas na powietrzu, chodźcie na spacer, wybierzcie się na wycieczkę rowerową, grajcie w klasy, w piłkę, pływajcie, skaczcie, naśladowujcie ruchy zwierząt, bawcie się w ruchowe kalambury, nie zapominajcie o rolkach, wrotkach, hulajnogach.

CO SIĘ DZIEJE W ROZWOJU RUCHOWYM DZIECKA 3-4-LETNIEGO?

Rozwój motoryczny dziecka 3- 4 letniego

- potrafi utrzymać równowagę, gdy stoi z zamkniętymi oczami z wykroku (palce jednej nogi dotykają pięty drugiej nogi) i na jednej nodze z otwartymi oczami.
 - kopie piłkę do celu
 - wchodzi i schodzi ze schodów, stawiając nogi na przemian, nie trzymając się poręczy
 - zeskakuje z najniższego stopnia schodów
 - przeskakuje z rozbiegu przeszkodę 20-25 cm nad ziemią
 - jeździ na sankach, trzykołowym rowerku (pod kontrolą dorosłego) zaczyna uczyć się np. pływać, jeździć na rowerze,
- **Rozwój motoryki małej i koordynacji wzrokowo- ruchowej dziecka 3- 4 letniego**
- buduje dwu - trzywymiarowe wymiarowe budowle rysuje koło
 - lepi z plasteliny np. wałeczek, kulkę
 - posługuje się ręką dominującą
 - potrafi nożycami ciąć papier
 - odkręca nakrętki

- początek planowania swojego działania i nazywania swoich konstrukcji przed wykonaniem
- współpraca pomiędzy ręką dominującą a wspomagającą
- **Rozwój samodzielności dziecka 3- 4 letniego**
- je, myje się, ubiera i rozbiera się samodzielnie, ale wymaga nadzoru i dyskretnej pomocy
- sprząta zabawki z pomocą
- próbuje zapinać guziki zdejmuje i wkłada rajstopy
- myje zęby pod nadzorem
- smaruje chleb np. masłem
- nalewa z dzbanka

Rozwój motoryczny dziecka 4- 5 letniego

- chodzi po równoważni
- wykonuje ok. pięciu podskoków jeden za drugim wspina się na drabinkę
- doskonalą rzucanie i chwytanie piłki
- stoi na palcach kilka chwil zachowując równowagę
- posuwa się wzdłuż linii prostej ok. 5 m podskakując na jednej nodze (pięciolatek)
- idzie na palcach ok. 3 m (pięciolatek)
- biegnie po schodach do góry, bez trzymania się poręczy
- wykonuje elementarne ćwiczenia gimnastyczne i sportowe (łyżwy, narty, pływanie)
- potrafi stać na jednej nodze ok. 15 s (czterolatek)
- **Rozwój motoryki małej i koordynacji wzrokowo- ruchowej dziecka 4- 5- letniego**
- trafia piłką do celu z odległości 1 m, rzuca piłkę do kosza z odległości 2-3-5 m, chwytą piłkę w locie
- buduje trójwymiarowe budowle z klocków (bramy, fortece, tunele, schody)
- rysunki w stadium schematu prostego
- odwzorowuje trójkąt, ukośny krzyż, figury złożone, wycina proste kształty
- **Rozwój samodzielności dziecka 4- 5 letniego**

- ubiera się, rozbiera, myje i je samodzielnie
- samo chodzi na podwórko, gdzie bawi się sporadycznie doglądane przez
- dorosłych
- zapina guziki, zawiązuje węzeł prosty
- prawidłowo je sztuczkami
- potrafi kroić nożem w miarę kruche produkty
- myje się, szczotkuje zęby bez nadzoru

Jak można wspomagać rozwój ruchowy dziecka?

ROZWÓJ DUŻEJ MOTORYKI:

- Zabawy z piłką- rzucania, odbijanie,
- Organizowanie dziecku konkursów biegowych, używając poleceń nieskomplikowanych językowo np. biegnij szybko do piłki, biegnij do mamy, weź od taty piłkę i rzuć do kosza,
- Budowanie torów przeszkód z tego co jest w domu – poduszek, krzesło, kosza na pranie,
- Uczenie samodzielności – samodzielne ubieranie ubrań, butów – również zabawy w pokazywanie: jak ubierać buty, jak myć naczynia, naśladowanie lub zgadywanie co robi dorosły,
- Skakanie na jednej nodze, ćwiczenie równowagi – stanie na jednej nodze

ROZWÓJ MAŁEJ MOTORYKI I KOORDYNACJI WZROKOWO – RUCHOWEJ:

- Kolorowanki,
- trafianie do celu piłką, piłeczkami, woreczkami
- Kolorowanie według ustalonych zasad np. koła na zielono a trójkąty na żółto,
- Nawlekanie na sznurek,
- Zabawy masami sensorycznymi,
- Zapinanie guzików.

Źródło : Diagnostyka i Terapia Integracji Sensorycznej, Simek Barbara Chrustek – Kusz;
Wczesna interwencja terapeutyczna, J. Cieszyńska, M. Korendo